

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: vedoucí práce

Autor/ka práce: Bc. Marek Kroufek

Název práce: Koncept psychického systému v teorii sociálních systémů Niklase Luhmanna

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Bureš

Oponent/tka: Mgr. et Mgr. Petr Hanzal

Navržené hodnocení: A-B

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Práce je teoretickou statí, která si klade za cíl rekonstruovat koncept psychického systému. Ten se vyskytuje v díle Niklase Luhmanna opakovaně, avšak rozprostřené a v rozmanitých konceptuálních variacích. Doposud chyběl jeho systematický výklad. Cílem práce je být tak touto dodatečnou konceptualizací.

Druhým implicitním cílem práce je reinterpretační Luhmannovy teorie a zpřístupnění tak jeho díla i čtenářům, kteří se s tímto významným autorem neměli možnost důkladně seznámit. Jako podobné práce tohoto zaměření, zvláště pak práce beroucí si za cíl rozbor Luhmannovy univerzální teorie společnosti, se pak výklad a překlad kryptické teorie pro čtenáře jako největší výzva.

Zvolená struktura práce (úvod do teorie, analýza Luhmannova užití pojmu “psychický systém” - a jemu příbuzných variací - a syntéza, nabízející vlastní vizualizace a kritické zhodnocení) **odpovídají těmto cílům a nabízejí v závěru stručnou koncepci psychického systému**, resp. počáteční krok, který může v budoucnosti vést k jeho důsledné rekonstrukci.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Rozsah literatury přesahuje běžné nároky bakalářské práce. Autor využívá cizojazyčné texty, **nadto autor učinil rozhodnutí o volbě literatury na základě kvality a konzistence různých překladů.**

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Luhmannova bibliografie je rozměrná, avšak autor - i s pomocí nové sekundární literatury (Moeller) - zvolil klíčová díla, která by měla být dostačující pro formulaci dostatečně silných závěrů. Pro účely publikace by ale bylo nutné zahrnout více textů sekundární literatury.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorova hlavní argumentační linie, že důvodem pro rekonstrukci konceptu psychického systému je naděje pro lepší porozumění složité teorie sociálních systémů, je podpořena kvalitou s jakou se autorovy další vysvětlovat obtížné Luhmannovy teoretické konstrukce.

Autor nabízí vhodné paralely a skrze drobné exemplifikace vykládá složité abstrakce. Díky tomu, že čtenářově imaginaci jsou pojmy jako “osobnost”, “vědomí” aj. velmi blízké, tak slouží k výkladu obecných pojmů jako systém a prostředí, sebereferece, autopoiesis aj.

Nejen, že “psychický systém” je argumentován, že může posloužit k výkladu teorie sociálních systémů, nadto paralela mezi psychickými a sociálními systémy, tak jak je definoval Luhmann, mohou být užitečné pro porozumění procesů v současné společnosti, kde dochází ke splývání rozdílů mezi “kognicí” a “komunikací” (např. umělá inteligence). V těchto bodech **argumentační linie práce přechází do oblasti sociální filosofie**. Avšak i to jsou důležité kroky pro vycizelování pojmů užitečných v budoucích sociologických výzkumech, např. v oblasti výzkumu internetu, či k dialogu mezi psychologii a sociologií.

Jádrem argumentace jsou nejen vlastní autorovy postřehy, ale také využívá různé odlišné autorské perspektivy, které tak vytvářejí v textu významné dialogické mosty mezi Luhmannem a jinými autory. Autor využívá ustálených vztahů (Luhmann - Habermas), skrze odkazy na psychologické autory tvoří originální a překvapivé komparace, které osvěžují “luhmannovská studia” a jen dále podporují překvapivý - výchozí i finální - argument o významnosti psychického systému pro teorii sociálních systémů.

5. Jsou v práci autora/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce je na vysoké jazykové úrovni a odpovídá všem formálním náležitostem.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Niklas Luhmann je oprávněně považován za jednoho z nejobtížnějších a nejhůře čitelných sociologů. Autor bakalářské práce se zhostil tématu kreativně a prokázal dovednost kriticky zhodnotit zdroje, sledovat vlastní úvahy a reflektovat je v diskuzi. Téma se prokázalo jako nosné pro vypracování srozumitelného výkladu a základu k “popularizaci” teorie v rámci sociologie.

Výsledkem je teoretická stať, která by mohla po rozšíření (např. rozšíření o sekundární literaturu a konceptuálního problému jedince a společnost v současné sociologii). Tato kontextualizace by mohla být případně následujícím krokem.

Autor si zvolil velmi náročné téma. Pojal ho způsobem, které je důležité pro současné debaty v teoretické sociologii. Způsobem výkladu, úrovní porozumění náročným konceptuálním systémům a dovedností prezentovat je předností práce.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1. *Jaké fenomény, či příklady ilustrují tuto konceptuální vazbu psychického a sociálního systému, resp. vědomí a komunikace?*
2. *Jak může Luhmannova teorie posloužit k interdisciplinární debatě mezi psychologii a sociologií?*

Celkové hodnocení práce:

Datum:

Podpis: